

Van: [art.5.1-2e]
Verzonden: dinsdag 23 augustus 2022 09:28
Aan: [art.5.1-2e]
Onderwerp: FW: REACTIE op Adviesvraag damherten Hoeksche Waard
Bijlagen: Analyse uitvraag damherten Hoekse Waard BW.docx

Ha [art.5.1-2e]

Wil jij hier ook even naar kijken. Dan kunnen we het vanmiddag hier even over hebben.

Groet,

[art.5.1-2e]

Van: [art.5.1-2e]
Verzonden: maandag 22 augustus 2022 21:19
Aan: [art.5.1-2e]@pzh.nl>
CC: [art.5.1-2e] @ [art.5.1-2e]
Onderwerp: REACTIE op Adviesvraag damherten Hoeksche Waard

Hallo [art.5.1-2e]

Ik had beloofd vandaag op je adviesvraag te reageren.

Afgelopen vrijdag had ik een 1^e analyse gedaan (in bijgaand word-document; die deel ik met je om transparant te zijn).

Daarbij heb ik niet inbegrepen: eventuele reiskosten, veldbezoeken, andersoortige meetings, vervolgvragen (indien nodig; dan meerkosten).

Het uitgangspunt bij de benadering in het word-doc is dat de door jou (provincie) gestelde vragen beantwoord worden o.b.v. beschikbare gegevens en eigen kennis/ervaringen; er is dus bijvoorbeeld nu niet voorzien in het verzamelen van b.v. nieuwe velddata, het boven water halen van aanrijdingsgegevens etcetera.

Naast een wat andere volgorde en clustering van je vragen (zie het word-doc) kom ik in een optimistisch scenario op (minimaal) 105 in te zetten uren voor een advies (ca 10 k€).

Bovendien is de uitvraag – zoals nu door jou geformuleerd - hoe dan ook te groot / te complex om op heel korte termijn van een advies te voorzien.

Een 2^e beschouwing (in overleg met [art.5.1-2e]) p ept – dat is altijd zo als je er beter over nadenkt en er dieper in duikt – nog een aantal extra vragen op:

1. De situatie inschattend zal dit advies naar buiten toe links om of rechts om de nodige commotie opleveren; ongeacht wat het inhoudelijke advies zal zijn. Hoe hier mee om te gaan in het feitelijke advieswerk?
2. De 1^e tijdsplanning/-begroting (in het word-doc) is daarmee hoogstwaarschijnlijk nog veel te voorzichtig (te krap). Gedurende het proces zullen er veel voors en tegens worden opgeworpen n.a.v. gepresenteerde onderdelen van het advies.
3. Het punt bij 2 speelt zeker ook als het gaat om het eventueel aanwijzen van een leefgebiedsbegrenzing. Dat roept direct vragen op als hoeveel dieren daar mogen voorkomen, wanneer besloten wordt om toch in te grijpen als er ongewenste effecten zullen zijn, welke effecten dat moeten zijn, hoe je die gaat meten, maar ook: hoe ga je om met dieren die buiten het aangewezen leefgebied gaan lopen, worden er bufferzones voorzien,

- hoe ga je een nulstandsbeleid onderbouwen etc. etc. Om die zaken te beteugelen moet vooraf heel duidelijk afgesproken worden wat wel en wat niet valt binnen deze opdracht.
4. Zoals in het begin vermeld is nu niet uitgegaan van contact met maatschappelijke partners. Is dat ook het idee van provincie als opdrachtgever?
 5. Moeten er (ARC)GIS kaarten/analyses worden gemaakt? (nu niet in voorzien)
 6. Eventuele gewenste modelberekeningen voor het beheer; is dat op basis van het nu voorziene relatief eenvoudige rekenmodel zoals dat ook op de Veluwe gehanteerd wordt (geteld aantal in voorjaar, berekende zomerstand en de berekende afschothoeveelheden) of moet dat anders benaderd worden (adhv een sigmoidale curve of wellicht een stochastisch simulatiemodel) hetgeen daarmee tijdrovend wordt?
 7. De in de door jou meegestuurde bijlage gepresenteerde telgegevens: zijn die gegevens op een gestandaardiseerde methode verzameld? Oftewel: zijn ze van voldoende kwaliteit om een modelberekening op te maken? Diezelfde meetreeks moet immers ook ten grondslag liggen aan de te berekenen groeicijfers.
 8. Als provincie het heeft over de minimale populatieomvang vanuit ecologisch en dierenwelzijn oogpunt, wat wordt dan precies bedoeld? De Minimaal levensvatbare populatie of de Gunstige Staat Van Instandhouding?
 9. Welke eisen worden gesteld aan de op te stellen wijze van monitoring? Moet dit gecheckt worden door een statisticus en het GAN zoals destijds bij het reeën-telprotocol?
 10. Moet de genetica worden betrokken bij het beheer van de populatie?

Een beetje afhankelijk van jouw reactie op bovenstaande vragen kun je dan zomaar op een dubbele benodigde inzet komen (circa 200 uur). De begrenzing van de opdracht is in deze dus echt belangrijk: wat nemen we wel en niet mee, hoe diepgaand moeten sommige vragen beantwoord worden.

Kortom: het zou nu – even over de duim – obv uurtarief van € art.5.1-1c BT W gaan om een adviesopdracht tussen de art.5.1-1c BT W, en we zijn het er beiden over eens dat september volstrekt niet realistisch is om al een (concept-)advies te hebben. Als het een opdracht is volgens mijn optimistische inschatting in het word-doc dan moet je denk ik uitgaan van november/december, en als sommige zaken toch wat dieper/verder uitgewerkt moeten worden en afhankelijk van jouw reactie op bovenstaande 10 vragen, dan loopt het door naar 1^e kwartaal 2023.

Het lijkt me goed, voordat ik me art.5.1-2 der puzzel en schrijf, om eerst je reactie op onze eerste bevindingen af te wachten.

Vriendelijke groeten,

art.5.1-2e

Cc art.5.1-2e

Van: art.5.1-2e

Verzonden: woensdag 17 augustus 2022 16:07

Aan: art.5.1-2e knjpmail.nl>

Onderwerp: Adviesvraag damherten Hoeksche Waard

Beste art.5.1-

Naar aanleiding van ons telefonisch contact hierbij de adviesvraag per mail, met daarbij wat algemene informatie over de verwilderde damherten in de Hoeksche Waard (provincie Zuid-Holland).

Inleiding

Circa 20 jaar geleden zijn enkele damherten ontsnapt/losgelaten in de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen (omgeving van Numansdorp in de Hoeksche Waard). Sindsdien groeit de populatie gestaag en op dit moment lopen er 30 a 40 dieren. Waarschijnlijk is er tussentijds 'vers bloed' in de populatie gekomen als gevolg van nieuwe ontsnappingen uit hertenkampjes in de omgeving. Ook is niet uitgesloten dat er gedurende die 20 jaar één of meer damhert(en) illegaal zijn gedood. De locatie waar de damherten verblijven betreft voornamelijk landbouwgebied, dat in eigendom is van particulieren.

Op 16 december 2020 heeft Gedeputeerde Staten een opdracht ex artikel 3.18 Wnb verleend om deze verwilderde populatie damherten in de Hoeksche Waard binnen 5 jaar geheel weg te nemen. Daarmee zou worden voorkomen dat de populatie groot wordt en de situatie uit de hand loopt i.r.t. verkeerveiligheid en schade aan gewassen. Tegen deze opdracht is door dierenrechtenorganisaties beroep aangetekend en een verzoek om voorlopige voorziening ingediend. Voordat de voorzieningenrechter de opdracht schorste zijn reeds 11 damherten gedood. Inmiddels heeft de Rechtbank Den Haag het besluit om de populatie te verwijderen, vernietigd en heeft aangegeven dat de provincie een nieuw besluit moet nemen. Op dit moment mogen er dus geen damherten worden gedood in de Hoeksche Waard.

Maatschappelijke aandacht

Januari 2021 is een petitie gestart door een bewoner uit de Hoeksche waard om te voorkomen dat de damherten in de Hoeksche Waard tot nul worden gereduceerd. De organisator van de petitie wil de damherten behouden in het gebied, omdat men ze mooi vindt en een verrijking voor de natuurbeleving in de Hoeksche Waard. De organisator van de petitie begrijpt wel dat de groep damherten niet ongelimiteerd kan doorgroeien en is voor een vorm van beheer van de damhertenpopulatie, hoewel niet duidelijk wordt wat men dan precies verstaat onder 'beheer'. Mede naar aanleiding van de eerdergenoemde rechtszaak en de petitie is er ook media-aandacht geweest, o.a. door het programma Pointer die er een rapportage over heeft gemaakt. Deze rapportage schetst een aardig beeld van de maatschappelijke aandacht m.b.t. de verwilderde damherten.

art5.2

<https://pointer.kro-ncrv.nl/onrust-over-damherten-in-de-hoeksche-waard>

Motie gemeenteraad Hoeksche Waard

In de vergadering van 25 januari 2022 heeft de raad van de gemeente Hoeksche Waard een motie aangenomen met als strekking:

- Bij de provincie aan te dringen om af te zien van hoger beroep en een nieuw besluit te nemen om de damhertenpopulatie in de Hoeksche Waard te erkennen als wilde populatie, zodat een leefgebied, maatregelen voor populatiebeheer en een regeling voor schadevergoeding vastgesteld kunnen worden;
- Bij de provincie – gezien de overwegingen van de raad - aan te dringen op diervriendelijke alternatieven van populatiebeheer.

De gemeenteraad spreekt dus uit dat men liever de populatie damherten behoudt, waarbij er wel vanuit diverse fracties is benadrukt dat enige vorm van beheer nodig zal zijn.

Gezien het bovenstaande heeft gedeputeerde staten aangegeven een nieuw besluit te nemen en alle belangen die in het gebied spelen opnieuw af te wegen.

Informatiebijeenkomst betrokken partijen

2 juni 2022 is er een informatiebijeenkomst met de betrokken partijen op locatie georganiseerd. De informatiebijeenkomst was bedoeld om de diverse belanghebbenden te informeren en te luisteren naar hun wensen en ideeën. Ook zorgde de bijeenkomst ervoor dat de diverse belanghebbenden van elkaar horen wat zij vinden. Tijdens de bijeenkomst heeft art. 5.1-2e (Fauna-Advies) een presentatie gegeven over ecologie en beheer van damherten. Bij de bijeenkomst waren o.a. gemeenteraadsleden, omwonenden, agrariërs en de initiatiefnemers van de petitie aanwezig. De dierenrechtenorganisatie was ook uitgenodigd maar was verhinderd. Voor de provincie had de bijeenkomst ook tot doel om enig inzicht te krijgen in de wensen van de lokale betrokkenen. Tijdens de bijeenkomst was men van mening dat niks doen geen optie was en enkele personen/partijen spraken zich uit voor het beheer van de huidige omvang.

Verzoek adviesrapport

Graag zouden wij u willen verzoeken om de volgende werkzaamheden uit te voeren: opstellen advies rapportage

Opstellen van een rapportage over de verwilderde damherten in de Hoeksche Waard waarin de volgende onderwerpen aan bod komen:

- Levenswijze/ecologie en groeipotentie van de damherten in de Hoeksche Waard
- Herkomst/historie van de damherten in de Hoeksche Waard
- Beschrijven van het gebied waar de damherten binnen de Hoeksche waard voorkomen
- Beschrijven van de groeiwijze van de populatie van moment van ontsnappen/vrijlaten rond 2000 tot heden.
- Beschrijven van de verschillende beheersscenario's (beheer en tot nul reduceren) met de bijbehorende consequenties en werking daarvan.
- Werking en haalbaarheid van niet-dodelijke alternatieven.
- Welke alternatieve maatregelen zijn er anders dan doden om de populatie in zijn huidige omvang te handhaven, zij deze haalbaar en wat heeft dit voor effecten op (het welzijn van) de damherten en de groepsdynamiek?
- Welke effectieve alternatieve maatregelen zijn er in het kader van verkeersveiligheid en de bescherming van gewassen en zijn deze haalbaar?
- Wat is de ecologische draagkracht van het gebied i.r.t. de damherten?
- Wat is de gewenste maatschappelijke draagkracht van het gebied? Uitgaande van de informatiebijeenkomst waarbij de voorkeur is uitgesproken voor de huidige omvang.
- Wat is de gewenste minimale omvang van de populatie vanuit ecologisch en dierenwelzijn oogpunt?
- Wat gebeurt er als we niet ingrijpen, hoe groot kan de damherten populatie dan worden en welke effecten heeft dat op de verkeersveiligheid, landbouw en flora en fauna?
- Aanbevolen wijze van Monitoring/telling van de damherten.
- Inzicht in de potentiële toekomstige verspreiding en verplaatsing van de damherten binnen de Hoeksche Waard en wellicht ook verder.
- Advies vanuit de deskundige voor welk scenario (beheer of tot nul reduceren) er gekozen kan worden vanuit maatschappelijk oogpunt.
- Advies vanuit de deskundige voor welk scenario (beheer of tot nul reduceren) er gekozen kan worden vanuit ecologisch oogpunt.
- Advies vanuit de deskundige voor welk scenario (beheer of tot nul reduceren) er gekozen kan worden vanuit dierenwelzijn.

- Advies vanuit de deskundige voor welk scenario (beheer of tot nul reduceren) er gekozen kan worden vanuit de belangen verkeersveiligheid en schade aangewassen
- Advies welk scenario (beheer of tot nul reduceren) de deskundige adviseert aan de provincie.

Overige info

Als bijlage is de eerder afgegeven opdracht toegevoegd hierin is o.a. de telling opgenomen en een kaartje van het "leefgebied" van de verwilderde damherten, een rapport van de FaunaPartner t.b.v. de juridische procedure en de uitspraak van de rechter. Er is dit jaar nog geen officiële telling uitgevoerd maar naar een grove schatting (van afgelopen mei) loopt er op het volgende: 2 bokken, 1 spitser, 19 hinden en 9 kalveren (geslacht onbekend).

Ik hoor graag van u.

Met vriendelijke groet,

art.5.1-2e

art.5.1-2e

Beleidsmedewerker faunabeheer,
exotenbestrijding & VTH Wet natuurbescherming
Afdeling Water & Groen

T 070 44 art.5.1-1

M 06 art.5.1-2e

art.5.1-2e b zh.nl
www.zuid-holland.nl/contact

Werkdagen: ma, di,wo,do,vrij

Elke dag beter. Zuid-Holland.

-Wanneer u de provincie Zuid-Holland een e-mail stuurt, ontvangt u binnen 2 werkdagen een reactie en binnen twee weken een antwoord. Al uw informatie wordt vertrouwelijk behandeld. Persoons- of adresgegevens worden uitsluitend gebruikt waarvoor u ze heeft verstrekt. Uw e-mailbericht wordt op een goede en veilige manier gearhiveerd.

-Vragen kunt u stellen via <https://www.zuid-holland.nl/contact/contactinformatie/>

Virusvrij www.avast.com

Analyse onderzoeksvragen/onderdelen uitvraag Damherten Hoeksche Waard

19 aug 2022

NB: Niet inbegrepen: reiskosten, veldbezoek, andere meetings, vervolgvragen (indien nodig; dan meerkosten). Beantwoording o.b.v. beschikbare gegevens en eigen kennis/ervaringen; er is dus niet voorzien in het verzamelen van b.v. nieuwe velddata, het boven water halen van aanrijdingsgegevens.

NB: art.5.1-2e [redacted] ebben hierin ook al het e.e.a. gedaan.

De oorspronkelijke vragen waren (mail art.5.1-2e [redacted] 8/8/20220:

- 1. Levenswijze/ecologie en groeipotentie van de damherten in de Hoeksche Waard*
- 2. Herkomst/historie van de damherten in de Hoeksche Waard*
- 3. Beschrijven van het gebied waar de damherten binnen de Hoeksche waard voorkomen*
- 4. Beschrijven van de groeiwijze van de populatie van moment van ontsnappen/vrijlaten rond 2000 tot heden.*
- 5. Beschrijven van de verschillende beheersscenario's (beheer en tot nul reduceren) met de bijbehorende consequenties en werking daarvan.*
- 6. Werking en haalbaarheid van niet-dodelijke alternatieven.*
- 7. Welke alternatieve maatregelen zijn er anders dan doden om de populatie in zijn huidige omvang te handhaven, zij deze haalbaar en wat heeft dit voor effecten op (het welzijn van) de damherten en de groepsdynamiek?*
- 8. Welke effectieve alternatieve maatregelen zijn er in het kader van verkeersveiligheid en de bescherming van gewassen en zijn deze haalbaar?*
- 9. Wat is de ecologische draagkracht van het gebied i.r.t. de damherten?*
- 10. Wat is de gewenste maatschappelijke draagkracht van het gebied? Uitgaande van de informatiebijeenkomst waarbij de voorkeur is uitgesproken voor de huidige omvang.*
- 11. Wat is de gewenste minimale omvang van de populatie vanuit ecologisch en dierenwelzijn oogpunt?*
- 12. Wat gebeurt er als we niet ingrijpen, hoe groot kan de damherten populatie dan worden en welke effecten heeft dat op de verkeersveiligheid, landbouw en flora en fauna?*
- 13. Aanbevolen wijze van Monitoring/telling van de damherten.*
- 14. Inzicht in de potentiële toekomstige verspreiding en verplaatsing van de damherten binnen de Hoeksche Waard en wellicht ook verder.*
- 15. Advies vanuit de deskundige voor welk scenario (beheer of tot nul reduceren) er gekozen kan worden vanuit maatschappelijk oogpunt.*
- 16. Advies vanuit de deskundige voor welk scenario (beheer of tot nul reduceren) er gekozen kan worden vanuit ecologisch oogpunt.*
- 17. Advies vanuit de deskundige voor welk scenario (beheer of tot nul reduceren) er gekozen kan worden vanuit dierenwelzijn.*
- 18. Advies vanuit de deskundige voor welk scenario (beheer of tot nul reduceren) er gekozen kan worden vanuit de belangen verkeersveiligheid en schade aangewassen*
- 19. Advies welk scenario (beheer of tot nul reduceren) de deskundige adviseert aan de provincie.*

Bij het bekijken van de vragen is geconcludeerd dat een aantal vragen samengevoegd kan worden en/of de volgorde beter gewijzigd kan worden.

